



Stichting Natuurlijk Geuldal, voor behoud en verbetering van
natuur, landschap en leefomgeving in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg
Keutenberg 5, 6305 PP Schin op Geul, tel: 0434592007, natuurlijkgeuldal@gmail.com
www.natuurlijkgeuldal.nl, facebook natuurlijk geuldal

Aan: College van Gedeputeerde Staten
t.a.v. cluster ruimte, mevrouw J. Wijns
Postbus 5700, 6202 MA Maastricht

Datum: 16 oktober 2020

Betreft: zienswijze Concept Provinciale Omgevingsvisie Limburg

Geachte College,

Hierbij de zienswijze betreffende het Concept Provinciale Omgevingsvisie Limburg.

Leeswijzer:

De schuin gedrukte teksten zijn letterlijk aangehaalde teksten uit uw concept.

De recht gedrukte teksten zijn opmerkingen van Stichting Natuurlijk Geuldal (SNG).

De vet gedrukte teksten zijn de feitelijke zienswijzen waarop SNG een reactie wil.

SNG hoopt op positieve reactie zodat onze zienswijze gebruikt wordt bij het verder ontwikkelen van het Concept Provinciale Omgevingsvisie Limburg.

Met vriendelijke groet,
Bestuur van Stichting Natuurlijk Geuldal
Namens deze,
Drs. Peter Visser, voorzitter
Wilma Peeters, secretaris
Contactadres,
Keutenberg 5
6305 PP Schin op Geul
Tel. 0434592007 of 0646310955
natuurlijkgeuldal@gmail.com
www.natuurlijkgeuldal.nl
facebook natuurlijk geuldal

O. Algemeen:

Het valt SNG op dat in de omgevingsvisie goede beleidsvoorstellen worden geformuleerd maar dat:

- Bij veel goede voornemens ter bescherming van natuur, landschap en leefomgeving vaak een artikel is toegevoegd waardoor goede voornemens ontweken kunnen worden en waardoor alsnog ongewenste ontwikkelingen mogelijk zijn. Hierdoor zijn natuur, landschap en leefomgeving bij toekomstplannen in het belang van bijvoorbeeld economie altijd in het nadeel. (zie: MER blad 86 dat zeker ook voor het Nationaal Landschap Zuid-Limburg geldt)
- Eerdere visies (en verordeningen) zoals POL 2014 gaven eenzelfde ambitieniveau. Toch zagen we de laatste 6 jaren achteruitgang wat betreft natuur en landschap. Dit betekent dat, om de doelen te realiseren, de vertaling van de ambities naar beleid in deze omgevingsvisie beter beschreven dient te zijn. Ook regionale aanvullingen creëerden ruimte voor afwijkingen.

SNG: een evaluatie opnemen van de aantastingen van natuur en landschap tijdens de periode POL 2014 – 2020. In de omgevingsvisie een duidelijke ambitie waarin opgenomen welke stappen gezet worden om dit in de toekomstige periode te voorkomen en hoe de transitie van beleidsvoornemens naar de praktijk verankerd worden.

1. Uitdagingen voor de Limburgse fysieke leefomgeving

1.3 Klimaatadaptatie en energietransitie

Hier staat in de omgevingsvisie: *‘Bij deze uitdagingen zijn haalbaarheid, betaalbaarheid en draagvlak belangrijke randvoorwaarden.’*

SNG: Daar waar de provincie juist baanbrekend als voortrekker en aanjager zou moeten fungeren, verschuilt ze zich achter haalbaarheid, betaalbaarheid en draagvlak als belangrijke randvoorwaardes. Hiermee laat deze omgevingsvisie zien dat de provincie niet bereid is om tot het uiterste te gaan en dat betreurt SNG. Deze visie mag wat SNG betreft krachtiger beschreven worden.

2. Toekomstbeeld 2030 – 2050

Zo zien wij de toekomst:

‘[6] Natuurnetwerk Limburg: voorheen Goudgroene Natuurzone

[7] Groenblauwe mantel: voorheen Zilvergroene natuurzone en Bronsgroene landschapszone’

SNG: de Zilvergroene zone dient niet ondergebracht te worden bij de blauwgroene mantel maar bij het natuurnetwerk omdat deze in POL 2014 eerder aansloot bij goudgroen dan bij bronsgroen.

3. Limburgse principes en algemene zonering

3.1. De Limburgse principes

‘De omgevingswet gaat uit van het zoeken naar de balans tussen het beschermen én benutten van de fysieke leefomgeving waarin we leven, wonen, werken, leren en onze vrije tijd besteden.

De Omgevingsvisie is geen blauwdruk voor de toekomst. Bij (nieuwe) ontwikkelingen kunnen we nog keuzes maken. Daarbij kiezen we voor maatwerk en houden we rekening met het karakter en

mogelijkheden van een gebied en de afweging van belangen op lokale schaal. Als we afwegingen maken, doen we dat op basis van de onderstaande Limburgse principes.'

Bovenstaande zin maakt de ambitie in de Omgevingsvisie wel heel erg vloeibaar.

SNG: de mogelijkheid voor gemeentes en provincie om naar hartenlust af te wijken van voorgenomen beleidsvoornemens dient ingeperkt te worden.

Anders zullen economische waarden bij het maken van afwijkende keuzes het altijd winnen van natuur en landschapsbelangen. Ook met het afwegingskader dat eronder gegeven wordt. We zagen dit al eerder gebeuren, voorbeelden te over. Dit zal vanwege ruimtegebrek en voornoemde tekst steeds meer plaats vinden.

SNG: in de tekst van de omgevingsvisie dient een krachtigere terminologie voor de bescherming van natuur en landschap gebruikt te worden.

Op deze zeer ruime wijze van beschrijven lijkt de term 'Limburgse Principes' niet echt iets waar we trots op kunnen zijn.

3.2. Algemene zonerings

Groenblauwe mantel

'Het Maasdal, de beekdalen en steilere hellingen - voorheen de bronsgroene landschapszone en zilvergroeene natuurzone - vormen samen de circa 36.000 hectaren grote groenblauwe mantel binnen de landelijke gebieden van Limburg. De gebieden liggen als een soort mantel tussen en om het Natuurnetwerk Limburg. Het zijn gebieden waar we goede combinatiemogelijkheden zien voor duurzame vormen van (kringloop) land- en tuinbouw en andere economische functies, vooral door hergebruik van reeds aanwezige monumentale en beeldbepalende gebouwen.

De focus ligt hier op het versterken van het klimaat-adaptieve karakter met meer ruimte voor de beken en Maas, de biodiversiteit en kernkwaliteiten van het landschap.

Op veel plekken zijn in de rivier- en beekdalen in de loop der tijd steden en dorpen tot ontwikkeling gekomen. Die bebouwde gebieden maken geen deel uit van de groen- blauwe mantel, maar staan er wel mee in verband.'

SNG ziet vooral in de zin *'het zijn gebieden waar we goede combinatiemogelijkheden zien voor duurzame vormen van (kringloop) land- en tuinbouw en andere economische functies, vooral door hergebruik van reeds aanwezige monumentale en beeldbepalende gebouwen'* weer de mogelijkheid voor overheden om alle voornemens voor bescherming van natuur te niet te doen. Wel wordt als visie uitgesproken dat er een *'kwalitatieve en kwantitatieve slag geslagen moet worden'*, maar in de visie zien we wel al een duidelijke downgrading van Zilvergroen en dit is in tegenspraak met de uitgesproken visie. De Omgevingsvisie is te ruim en hier zelfs in tegenspraak.

SNG: de bestemming Groenblauwe mantel dient meer duidelijkheid te krijgen omtrent haar beschermingswaarde en handhaving hiervan. Zilvergroen dient onderdeel te worden van het Natuurnetwerk Limburg.

Natuurnetwerk Limburg.

De beschrijving van de ontwikkeling van het Natuurnetwerk belooft het behoud en verbetering van de Limburgse natuur en Natura 2000.

Maar er zijn toch ook weer voorstellen voor activiteiten die ongewenst kunnen zijn. Dit wordt mogelijk gemaakt door het zinnetje: *'Daarnaast is het bieden van mogelijkheden voor natuurbeleving belangrijk.'* Omdat onvoldoende in de visie wordt weergegeven wat die mogelijkheden kunnen zijn, zullen voor daadwerkelijk behoud van natuur geen garanties bestaan. Zo kunnen er activiteiten ontwikkeld worden als MTB routes, Pop-Up restaurants e.d. als de initiatiefnemers in hun aanvraag maar ergens het begrip 'natuurbeleving' benoemen.

SNG: een betere bescherming en handhaving zonder escapes voor de Limburgs natuur in de omgevingsvisie is beslist noodzakelijk.

Deel A – Thematische visies

5. Wonen en leefomgeving

Voor alle nieuwe woningen en bebouwde gebieden dienen vergaande eisen wat betreft energieneutraliteit gesteld te worden.

SNG: Duidelijke regels voor gemeentes bij bouwprojecten maar ook voor particulieren. Dat betekent bijvoorbeeld: optimale isolatie, zonnecellen, zonnecollector, glas op het zuiden en zonder gebruik van fossiele brandstof.

SNG: een masterplan voor afkoppeling van regenwater met afronding binnen een bepaalde tijd.

SNG: een masterplan voor ontstening en vergroening (driedimensionaal groen) in woongebieden, maar ook op industrieterreinen, met duidelijk vastgestelde doelen binnen een bepaalde tijd.

Aan het einde van hoofdstuk 5 staat (blad 37): *'Tijdelijk permanente bewoning toestaan in recreatieparken voor de huisvesting van internationale werknemers en/of woonurgenten voor de duur van maximaal tien jaar en onder (nader te bepalen) voorwaarden als verdienmodel voor toekomstige herontwikkeling of sanering van het park,'*. Vervolgens staat in hoofdstuk 8 (blad 54): *'Oneigenlijk gebruik van verblijfsaccommodaties, zoals permanent of tijdelijk wonen, leidt tot vertroebeling van de recreatieve identiteit en is ongewenst. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor handhaving, maar dat blijkt niet eenvoudig.'* Deze uitspraken zijn in tegenspraak.

SNG: een regeling op recreatieparken voor woonurgenten is nog te billijken, maar vakantieparken inzetten voor huisvesting van internationale werknemers is onacceptabel. Het argument 'verdienmodel voor herontwikkeling of sanering' is een perverse prikkel voor de eigenaren. Deze visie dient geschrapt te worden.

7. Erfgoed

'Daarnaast zetten we ons met eigenaren, Rijk en gemeenten in voor het behoud en de herbesteding van beschermde monumenten. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen willen we dat cultureel en industrieel erfgoed niet alleen vanuit behoud benaderd wordt, maar dat de historische structuren ook inspiratie bieden voor gebiedseigen ingrepen.'

Het hierboven uit de omgevingsvisie aangehaalde zal veel meer handen en voeten dienen te krijgen. Nog steeds zien we ingrepen in het buitengebied met nieuwe bebouwing voor activiteiten die beter plaats hadden kunnen vinden binnen een cultureel erfgoed (voorbeeld: wijngoed Martinus bij Rott-Vijlen). Te veel laten overheden toe dat ondernemers precies bepalen, wat en waar iets ondernomen of gebouwd wordt.

SNG: een daadkrachtig beleid betreffende de inzet van cultureel erfgoed als gebiedspassende werklocatie dient echt uit de verf te komen.

SNG: Erfgoed kan in Zuid-Limburg ook ingezet worden voor bewoning, eerder dan voor recreatieve overnachtingen omdat het aantal toeristische overnachtingsplaatsen meer dan voldoende is.

8. Economie

Het is onjuist om Maastricht Aachen Airport een grote economische drager te noemen en er staat ook een aantal onjuiste, te positief voorgestelde, aannames. Het voortbestaan van MAA blijft afhankelijk van subsidies; de positieve impact op de Limburgse samenleving is nagenoeg '0'.

SNG: het grote terrein van MAA zou in deze omgevingsvisie, mede vanwege de zeer krappe ruimte in Zuid-Limburg, veel beter benoemd kunnen worden voor andere zaken zoals nieuwe locaties voor Brightlands, wonen en natuur, zaken die er werkelijk toe doen.

Wat vrijetijdseconomie betreft, spreekt de omgevingsvisie nog altijd over uitbreidingsmogelijkheden.

SNG: wat vrijetijdseconomie betreft, het aantal overnachtingsplaatsen is meer dan voldoende en er zal een halt toegevoerd dienen te worden aan uitbreiding hiervan omdat de overlast voor bewoners en schade aan het open gebied nu al zeer ernstig is.

De ambitie om giftige lozingen in lucht, op land en in water te beëindigen is bijzonder laag.

SNG: een versnelde vermindering van uitstoot door bedrijven in de lucht, op het land en in het water dient meer aandacht in deze omgevingsvisie te krijgen.

Het kan niet zo zijn dat bijvoorbeeld Chemelot nog 30 jaren de tijd krijgt om de huidige uitstoot in de lucht en in het Maaswater te beëindigen. (de MER spreekt over de derde grootste vervuiler van Nederland en veroorzaker van de meeste vervuiling in Zuid-Limburg)

9. Werklocaties

De ruimte in Limburg is krap en dat geldt ook voor (nieuwe) werklocaties. Dit komt mede doordat in het verleden erg veel grote loodsen gebouwd zijn waarin relatief weinig mensen werken. Dit heeft een negatieve balans veroorzaakt tussen werkgelegenheid en ruimtebeslag.

SNG: binnen de werklocaties dient gezocht te worden naar meer effectiviteit tussen ruimtebeslag en werkgelegenheid. Dat betekent dat het grote terrein van Maastricht Aachen Airport een uitstekende locatie is om in te zetten als nieuwe werklocatie.

11. Energie

Met de campussen die Limburg rijk is zou deze provincie koploper kunnen zijn voor het ontwikkelen van innovatieve energie-opwekking.

SNG: er zijn voldoende mogelijkheden voor schone energie waaronder ook waterstof. Hiervoor, maar ook voor mogelijk nog niet ontdekte vormen van energieopwekking, dient de grootste aandacht te bestaan, liefst in Euregionaal verband. Kernenergie is (nog) geen schone energie zolang het probleem van radioactief kernafval niet is opgelost en dient afgewezen te worden.

12. Landbouw

In Limburg is de landbouw, wat produceren en productie betreft, erg efficiënt en effectief. Dit betekent wel een zeer vergaande intensivering met nadelige gevolgen voor natuur, landschap en leefomgeving. Maar het betekent ook dat het extra moeilijk is om deze landbouwbedrijven om te bouwen naar een meer natuur-inclusieve grondgebonden landbouw. (zie ook MER blad 38)

SNG: gezien de intensieve vorm van landbouw in Limburg, is een extra inspanning van de provincie nodig om deze landbouw om te bouwen naar natuur-inclusieve grondgebonden landbouw waarbij verdere schaalvergroting zoals megastallen in waardevolle gebieden als het Nationaal Landschap Zuid-Limburg vanaf nu niet meer toegelaten dient te worden.

In het vorige concept Omgevingsvisie (notitie reikwijdte en detailniveau) stond: *'Grootschalige voorzieningen voor land- en tuinbouwbedrijven, zoals loodsen voor opslag, kunnen de aanwezige landschappelijke kwaliteiten in het Zuid-Limburgse Nationale Landschap, de groenblauwe mantel (inclusief het Maasdal) en de (verbrede) Nationale Parken in Noord- en Midden-Limburg aantasten.'* SNG begrijpt niet waarom deze zinsnede verdwenen is omdat ze juist enige ambitie uitstraalde. Een adequate oplossing is om deze gebouwen naar een industrieterrein te verwijzen.

SNG: De ambitie van deze omgevingsvisie dient te zijn dat megaloedsen en –stallen, omdat ze ongepast en ongewenst zijn, niet meer in het buitengebied van het Nationaal Landschap Zuid-Limburg toe te laten.

13. Water

SNG maakt zich zorgen over de waterkwaliteit in de rivieren, beken en in de bodem. Soorten giftige stoffen nemen in aantal toe en hoeveelheden giftige stoffen nemen niet significant af. Schokkend vond SNG te lezen in De Limburger (10-10-20) het streven van de Chemelotcampus om hun zwaar giftige en kankerverwekkende afvallozingen in de Maas en dus oceanen pas in 2050 te stoppen. Dit met goedkeuring van de provincie. Waarmee dus tevens geen enkele verantwoordelijkheid genomen wordt voor de vervuiling van water waaronder drinkwater. (MER, o.a. blad 43)

SNG: de vervuiling van open water en grondwater moet onmiddellijk aangepakt worden waarbij de waterleidingmaatschappij maatgevende voorwaarden dient te stellen.

In de Omgevingsvisie staat: *'Wij gaan samen met stakeholders aan de slag om afspraken te maken over de beschikbaarheid van zoetwater in tijden van waterschaarste. Bij ernstig water-tekort hanteren we als strategie: sparen – aanvoeren – adapteren en accepteren.'*

SNG is van mening dat in de Omgevingsvisie alle vormen van water in de ruimte om een duidelijke uitwerking van de visie en ambitie vragen.

SNG: Een nieuwe innoverende visie op waterbeheer, afvoer en retentie, ontbreekt en dat is een gemis. De provincie dient meer initiatief te nemen voor een toekomstvisie, die gericht is op waterretentie ter plekke, te beginnen met grondbewerking, vergroening, opvang en infiltratie langs perceelgrenzen (groenstroken) en retentie in lokale spaarbekkens, greppels en waterlopen. Hiervoor duidelijke regels opstellen en handhaven gezien de urgentie.

14. Natuur

Kwaliteits- en kwantiteitsimpuls natuur.

Opvallend is in deze omgevingsvisie dat er wel aandacht voor natuur is maar nergens echt gestreefd wordt naar uitbreiding van natuurnetwerken. Dit in tegenstelling tot economische activiteiten.

'Vanuit onze taak als bevoegd gezag voor de Wet Natuurbescherming blijven we de natuur beschermen door regels in de Omgevingsverordening en door het maken van zorgvuldige afwegingen bij het verlenen van omgevingsvergunningen en ontheffingen.'

SNG is van mening dat niet altijd sprake is van zorgvuldige afwegingen bij het verlenen van omgevingsvergunningen. Regels in de omgevingsverordening worden niet strikt toegepast en ze bieden te veel ruimte voor interpretatie. Nog steeds is zichtbaar hoe eenvoudig natuur- en landschapswaarden aangetast worden met het verlenen van omgevingsvergunningen door gemeentes en provincie. Voorbeelden genoeg.

SNG: Voornoemde zin schrappen. In de omgevingsvisie vermelden dat striktere regels, zorgvuldigere afwegingen en duidelijke handhaving noodzakelijk zijn. Meer betrokkenheid van de omgeving, bewoners en organisaties bij de besluitvorming is noodzakelijk.

'We continueren via de Omgevingsverordening het compenseren van natuur(waarden) als die door andere ontwikkelingen - bijvoorbeeld op het gebied van landbouw, wonen, energieopwekking, economie of recreatie - verdwijnen.'

SNG is van mening dat er situaties zijn waar het niet acceptabel is dat natuur- of landschapswaarde verdwijnt ten koste van andere belangen, ook al wordt aan compensatie gedaan. Verloren gegane natuur kun je niet 1 op1 compenseren. Het vergt vaak vele jaren van natuurbeheer van het nieuwe perceel om tot dezelfde natuurwaarden te geraken en vaak lukt dat nooit.

Op veel plaatsen is de natuur dusdanig terug gedrongen dat elke nieuwe aantasting onherstelbare schade veroorzaakt. Ook compensatie door middel van het inleggen van een geldbedrag is bedenkelijk. Indien dit bedrag niet in de onmiddellijke omgeving ingezet kan worden voor gelijkwaardige compensatie, zal dat gebied onherstelbare schade lijden. Dat kan natuurlijk niet.

SNG: een compensatie voor vernieling op plaats A, 10 kilometer verderop op plaats B omdat ter plekke niks mogelijk is, is geen oplossing en dient niet toegestaan te worden.

Onder 14.3 2^e bullet staat het volgende: *'Het tweede spoor is dat we aanvullend op het Natuurnetwerk Limburg inzetten op het realiseren van zones waar het ruimtelijk gebruik in meer of minder mate bijdraagt aan het realiseren van de biodiversiteitsdoelen.'* Wat SNG bevreemdt, is dat in de vorige concept Omgevingsvisie (notitie reikwijdte en detailniveau) de zin *'Deze zones bestaan uit de groenblauwe mantel en waar dit nodig is uit aanvullende bufferzones.'* wel stond maar nu is geschrapt. Juist zulk een toevoeging getuigt van ambitie, temeer omdat Zilvergroen aan de groenblauwe mantel is toegevoegd. Onbegrijpelijk dus.

SNG: De ambitie voor (nieuwe) natuur is bedroevend laag en dient opgewaardeerd te worden. Een eerste kleine stap in de goede richting is het wederom toevoegen aan deze omgevingsvisie van de zin *'Deze zones bestaan uit de groenblauwe mantel en waar dit nodig is uit aanvullende bufferzones.'*

In de omgevingsvisie staat bij *'1 miljoen bomen plan: Wij werken onze ambities voor bossen uit in een Limburgs bosprogramma.'* SNG wil er op wijzen dat het planten van bomen niet automatisch bos oplevert. Een natuurbos is een complexe ecologische leefgemeenschap van flora en fauna, niet een verzameling bomen. Dat is slechts een productiebos.

SNG: Waar bomen aangeplant worden voor uitbreiding van het 'bosareaal' dient ook een budget vrij gemaakt te worden om van dit bos een complexe ecologische leefgemeenschap van flora en fauna te maken wil dit bos onder het kopje 'natuurambitie' vallen.

Betrokkenheid en draagvlak natuur en landschap

Onder dit kopje staat: *'verpachten van gronden en natuurinclusief ondernemen: Bij nieuwe ruimtelijke en economische ontwikkelingen streven we naar natuurinclusiviteit. Dat wil zeggen dat rekening wordt gehouden met de natuurwaarden en dat deze waar mogelijk worden versterkt.'*

De woorden *'waar mogelijk'* halen deze ambitie onderuit.

SNG: Sowieso bedenkingen bij nieuwe ruimtelijke en economische ontwikkelingen in de natuur (open gebied). De woorden *'waar mogelijk'* passen niet in een omgevingsvisie met ambitie. Deze woorden dienen geschrapt te worden.

Stiltegebieden.

In de huidige omgevingsverordening is een aantal beschermingsmaatregelen voor stiltegebieden opgenomen waaronder:

'2. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen van de verboden van de artikelen 4.6.1 en 4.6.2 eerste lid.

3. De ontheffing bedoeld als in het vorige lid wordt aangewezen als een ontheffing als bedoeld in artikel 1.3a eerste lid Wet Milieubeheer.'

In de voorgenomen Omgevingsvisie lezen we:

'Een richtwaarde voor het geluidsniveau van 40 dBa of lager.'

SNG ziet hierin goede voornemens, maar indien Gedeputeerde Staten toch weer de mogelijkheid hebben om ontheffing te verlenen dan stellen de goede voornemens niets voor. Immers, uiteindelijk zullen de Stiltegebieden altijd weer aangetast worden indien GS van mening is dat de waarde van het Stiltegebied van lagere orde is dan eventuele andere ontwikkelingen. Daarom de vraag: wat is precies de ambitie? Hoeveel, waar, wat, welke bescherming? (bijv. t.a.v. toeristische accommodaties, vermaak-helikoptervluchten, fiets- en tourevenementen, etc.) Telkens gaat de provincie akkoord met het aanleggen van verblijfsaccommodaties (bijv. Vroelen) en andere economische ontwikkelingen (bijv. wijndomein Rott) in stiltegebieden waarbij het nog moeilijker wordt om de gestelde streefwaarden van 40 decibel of lager te realiseren.

SNG: regelgeving en handhaving van stiltegebieden dient duidelijker vastgelegd te worden en gehandhaafd. De ambitie is, zeker in deze tijd, veel te laag en dient opgewaardeerd te worden.

Betrokkenheid en draagvlak natuur en landschap

'Bij nieuwe ruimtelijke en economische ontwikkelingen streven we naar natuur inclusiviteit.'

SNG vreest dat deze zin ook impliceert dat in het natuurnetwerk en de groenblauwe zones nieuwe ruimtelijke en economische ontwikkelingen mogelijk zijn indien er mogelijk enige vorm van natuur inclusiviteit genoemd wordt. Dit betekent dat aantasting door bebouwing van het open gebied, zelfs in natuurnetwerk en groenblauwe zones, ook in de toekomst gewoon kan plaats vinden en dat is een slechte zaak.

SNG: opgenomen dient te worden dat in de open ruimte niet meer gebouwd kan worden tenzij uit onderzoek naar alternatieven blijkt dat dit de enige oplossing is en dat de noodzaak aangetoond is. SNG: in de ambitie van de provincie, omtrent ontwikkeling van de natuur, opnemen dat in haar begroting niet alleen landelijke en Europese financiële middelen besteed worden, maar ook eigen provinciale middelen ingezet worden.

15 Landschap

'Bij ruimtelijke ontwikkelingen begeleiden en adviseren wij al in een vroeg stadium van het afwegingsproces met als doel tot integrale ontwerpen te komen.'

Aan de ene kant wordt goed gewerkt aan herstel van het landschap maar dat wordt vervolgens weer teniet gedaan door nieuwe activiteiten in het open gebied zoals nieuwe of uitbreiding van recreatieparken, megaloodsen e.d.

Om het Zuid-Limburgse landschap beter beleefbaar te maken is het nodig kwantiteit en kwaliteit van het landschap te versterken. Dit omdat het landschap anders te zwaar belast wordt door o.a. verkeer (al of niet gemotoriseerd) en drukte in het hoogseizoen omdat het aantal overnachtingsplekken in Zuid-Limburg nog steeds toeneemt.

SNG is van mening dat adviesgroepen als KCL en Werkgroep VTE onvoldoende rekening houden met de waarden van het landschap en het economisch belang laten prevaleren. De roep uit de bevolking, als het om natuur- en landschapsvernieling gaat, voor bescherming wordt onvoldoende gehoord. Bewoners en organisaties worden niet eens betrokken, laat staan dat deze adviesgroepen in de openbaarheid hun adviezen uitvoeren. Deze adviesgroepen spreken zich ook niet uit of een ontwikkeling wenselijk is maar zoeken steeds naar mogelijkheden om de ontwikkeling plaats te laten vinden.

SNG: geen nieuwe ontwikkelingen die het open gebied aantasten en meer rechtstreekse betrokkenheid van de samenleving in adviesgroepen.

15.3 Waar kiezen wij voor?

In de omgevingsvisie staat: *'Gemeenten hebben de motiveringsplicht om in de toelichting op nieuwe omgevingsplannen of omgevingsplanactiviteiten aan te geven hoe met de bescherming en versterking van de kernkwaliteiten in de betreffende gebieden wordt omgegaan'*

SNG vindt dat deze zin te weinig inhoudt. Het grootste probleem zit in het woordje *'omgegaan'*. Een oplossing is, indien dit woord vervangen wordt door het woord *'geborgd'* waardoor kernwaarden daadwerkelijk worden beschermd. Dit is trouwens een onderwerp waar bewoners en organisaties in de praktijk vaak tegenaan lopen en daarom zal dit strak beschreven dienen te zijn.

SNG: Het woord *'omgegaan'* dient vervangen te worden door het woord *'geborgd'* om zodoende deze zin de betekenis te geven die het verdient.

16 bodem en ondergrond

U schrijft: *'Ondergrond blijft duurzaam inzetbaar. Ook voor toekomstige generaties.'* en verder *'Een doelmatige bescherming van milieukwaliteit van de bodem.'*

SNG is van mening dat op dit ogenblik van duurzame inzet van de grond geen sprake is en dat bescherming van de milieukwaliteit van de bodem onvoldoende is. Nog steeds worden grote hoeveelheden niet-biologisch afbreekbare giftige stoffen op onze Limburgse grond (en open water) gedeponerd die met de regen verder de bodem in zakken. Dit onttrekt zich veelal aan ons gezichtsveld.

SNG: van daadwerkelijke bodembescherming is pas sprake indien geen niet-biologisch afbreekbare stoffen meer de bodem bereiken. Indien het Provinciaal Bestuur het hiermee eens, hoe wordt dit dan vertaald in de omgevingsvisie?

Deel B - Gebiedsgerichte visies

17 Limburg in bovenregionaal perspectief

17.2 Naar een toekomstbestendig landelijk gebied

Samenhangende aanpak van opgaven

'Soms zullen opgaven echter met elkaar wedijveren om de beperkt beschikbare ruimte. Dat vraagt om keuzes waarbij de belangen van economie, energievoorziening, gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit tegen elkaar moeten worden afgewogen. Hiervoor is een gebiedsgerichte aanpak nodig waarbij ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden samenwerken.'

SNG is van mening dat tot nu toe de wedijver tussen de verschillende belangen altijd in het voordeel van economische activiteiten beslist is. Dit moet anders en het kan anders indien bewuste keuzes gemaakt worden waarbij economische activiteiten die onvoldoende Limburgs belang aantonen gesaneerd worden en deze oppervlaktes benut worden voor daadwerkelijk, voor Limburg, belangrijke activiteiten.

SNG: De omgevingsvisie dient voor het landelijk gebied een opwaardering van natuur en landschap uit te stralen zodat er een gelijkwaardig veld ontstaat tussen natuur, landschap en leefomgeving enerzijds en economie anderzijds. Dat is wat SNG betreft nu niet het geval.

17.4 Werken aan een uitnodigend vestigingsklimaat (betreft tevens het kopje arbeidsmarkt)

De kreet 'werk werk werk' van politici galmt nog na in onze oren. We leven nu in een tijd dat werk kwantitatief gezien, minder belangrijk is geworden dan werk kwalitatief gezien.

SNG is van mening dat dit een andere manier van denken vergt van politici. Uitgaan van de werkbehoefte: welk werk is van belang en wat is hiervoor nodig? Om maar in het wilde weg bedrijven binnen te halen is niet verstandig. Je scheidt vraag-aanbod verhoudingen waarbij je de noodzaak creëert om werknemers te 'importeren'. Dat is, ook mondiaal gezien, niet verstandig.

SNG: een visie over een vestigingsbeleid dat rekening houdt met de schaarse Limburgse ruimte, naast de daadwerkelijke behoefte aan arbeidsplaatsen voor de Limburgse bevolking is van groot belang.

19. Regiovisie Zuid-Limburg

19.3 Uitdagingen en opgaven

1c: Landbouw

Landbouw is een onmisbare factor in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg en heeft meer dan alleen de functie voor productie van landbouwgewassen. Het is een onmisbare schakel tussen natuur en stedelijk gebied. In de omgevingsvisie staat: *'Zoals ook in het hoofdstuk Land- en tuinbouw beschreven, is op de plateaus grootschaliger kringlooplandbouw mogelijk.'* en verder: *'Het aantal agrariërs in de binnentuin zal de komende decennia sterk afnemen, waardoor veel agrarische*

bebouwing vrijkomt (zie voor de aanpak van deze VAB's het hoofdstuk Land- en tuinbouw).' Door deze ruimtelijke en eigendomsveranderingen dreigen ook nieuwe gevaren voor de landschappelijke kwaliteit. Door deze grootschaligheid dreigt de landbouw te 'ver-industrialiseren' met mogelijk ongewenste 'verdozing' door megastallen en – loodsen en het gevaar dat natuur-inclusieve landbouw 'vergeten' wordt.

SNG: Vastgelegd dient te worden dat grootschaliger vormen van kringlooplandbouw gepaard gaan met kleinschalige landschapselementen en dat opslagloodsen op industrieterreinen geplaatst worden omdat er anders geen kwaliteitsslag plaats vindt.

1d: Vrijtijdseconomie

Ook nu vindt er nog steeds schaalvergroting van recreatieve activiteiten als vakantieparken plaats in het middengebied op ongewenste plaatsen omdat er geen handhaving van beleidsvoornemens is. Dit heeft negatieve gevolgen voor de kwaliteit van het landschap in het open gebied en voor verkeerstoename. Deze schadelijke ontwikkelingen zouden juist voorkomen dienen te worden. In de Omgevingsvisie staat *'Door de realisatie van het landschappelijke raamwerk inclusief het groene stedelijk uitloopgebied van de stad-landzones groeit het aanbod aan extensieve recreatiemogelijkheden in de randen van het middengebied sterk. We pakken de recreatieve overdruk in kwetsbare gebieden daarnaast aan door de (gemotoriseerde) mobiliteit in deze gebieden te beperken.'* Dit is in tegenspraak met de huidige praktijk. Voorbeelden hiervan te over.

(Zie MER blad 38 m.b.t. intensivering toerisme.)

SNG: een nauwkeurige bezinning of de hoeveelheid recreatieve voorzieningen wel uitgebreid moeten worden is, gezien de overbelasting die nu al plaats vindt, absoluut nodig.

20. Van doorwerking naar uitvoering

Over de inhoud en de uitvoering van de omgevingsvisie (en straks de omgevingsverordening) is in bovenstaand betoog voldoende geschreven.

SNG: maakt zich zorgen over de kwaliteit van de inhoud en de daadwerkelijke uitvoering van de omgevingsvisie (en omgevingsverordening).

Het geheel van de doorwerking tot uitvoering kan in duidelijke schema's beschreven worden. Daar waar in de omgevingsvisie mogelijkheden opgenomen zijn om af te wijken, is een schema niets waard. Vooral indien gebruik gemaakt wordt van willekeurige uitzonderingen. Onderstaande tekst baart ons zorgen:

'Limburg kiest voor een Omgevingsvisie op hoofdlijnen, waardoor er ruimte is om in samenhang met de vierjaarlijkse bestuur cyclus accenten en prioriteiten te bepalen. Dit kan waar nodig in combinatie met het op onderdelen (modulair) actualiseren van de Omgevingsvisie.'

Samenvatting:

SNG komt tot de conclusie dat deze Omgevingsvisie voor natuur, landschap en leefmilieu in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg weinig hoopvol is. De titel 'meer stad meer land' maakt de ambitie maar voor de helft waar en wel voor het eerste gedeelte van deze titel. De omgevingsvisie toont hoogstens een beetje ambitie om het bestaande te conserveren maar van een ambitie voor uitbreiding van natuurnetwerken zonder schadelijke invloeden is geen sprake.

De MER bij dit concept laat ook al geen hoopvolle reflecties zien voor natuur en landschap in deze omgevingsvisie. Ze heeft stevige kritiek. Getuige de, hieronder toegevoegde, tekst.

SNG: De provincie kan zich afvragen of voor de natuur- en milieuparagrafen, mede met behulp van de zienswijzen en de MER, niet een nieuwe omgevingsvisie geschreven dient te worden met een duidelijke visie en veel meer ambitie.

Aandachtspunten zijn vooral de drie thema's Ecologisch kapitaal, Bodem en water en Historisch kapitaal. Meest opvallend daarin is de negatieve ontwikkeling van het ecologisch kapitaal: de sterke teruggang van de biodiversiteit en de nog steeds onder druk staande kwaliteit van natuurgebieden. Een factor hierin is ook de groeiende tegenstelling tussen de kwaliteit van natuurgebieden enerzijds en de vershraling van de overige delen van het (landelijk) gebied. Intensief gebruik leidt tevens tot een grote druk op de kwaliteit van bodem, grond- en oppervlaktewater. In de druk op het historisch kapitaal komen de negatieve gevolgen van de ontwikkelingen van de energietransitie en de economie tot uiting.

Op grond van het Portret van Limburg wordt geconstateerd dat sprake is van een steeds groter wordende onbalans tussen Planet en Profit en in mindere mate tussen Planet en People. Dit leidt ertoe dat een eenzijdige focus op resultaatsmaximalisatie de Planet-aspecten direct dupeert. Dit betekent dat niet alleen ingezet dient te worden op het verbeteren van Planet-aspecten, maar betekent ook dat het niet serieus genoeg nemen van Planet-aspecten bij de ontwikkeling van voornamelijk Profit-aspecten, zal blijven leiden tot een verdere verslechtering van Planet-aspecten (bijvoorbeeld: de ontwikkeling van natuurbeleid heeft positieve effecten, maar de echte winst is te behalen door de effecten van winstmaximalisatie in landbouw en industrie beter te mitigeren). Met andere woorden: het niet maken van een nadrukkelijke keuze om economische activiteiten meer in balans te brengen met natuur, bodem en landschappelijke waarden, zal blijven leiden tot een verslechtering van ecologisch en historisch kapitaal, ondanks verbeteringen die separaat aan economische structuurverbeteringen gerealiseerd worden binnen ecologisch kapitaal (bijvoorbeeld natuurbeleid, Aanvalsplan stikstof) en historisch kapitaal (Nationaal Landschap Zuid-Limburg bijvoorbeeld).

Dank voor uw aandacht.

Stichting Natuurlijk Geuldal
Drs. Peter Visser, voorzitter
Wilma Peeters, secretaris
Keutenberg 5
6305 PP Schin op Geul
0434592007, 0646310955

